

Beschikbare premieregelingen - wat kan beter?

Waar moet je op letten bij het afsluiten van een beschikbare premieregeling? Recent heeft de Autoriteit Financiële Markten (AFM) onderzoek gedaan naar een aantal pensioenproducten- om precies te zijn, naar beschikbare premieregelingen op *beleggingsbasis* van verzekeraars en gekeken of deze kostenefficiënt, nuttig, veilig en begrijpelijk zijn. Deze regelingen kunnen uitgevoerd worden door pensioenfondsen, premiepensioeninstellingen en verzekeraars (gezamenlijk pensioenuitvoerders).

In dit artikel willen wij werkgevers en werknemers handvatten geven voor het afsluiten van beschikbare premieregelingen. De uitkomsten van de analyse die de AFM heeft gedaan zijn besproken met het Verbond van Verzekeraars (Verbond).

Een *beschikbare premieregeling* is een pensioenproduct waarbij een percentage van de pensioengrondslag als premie wordt ingelegd. Die premie wordt, na aftrek van (eventuele) risicopremies en kosten, belegd. De uiteindelijke waarde van die beleggingen vormt het uitgangspunt voor het pensioen. De hoogte van het pensioen is dus *onzeker*.

De belangrijkste conclusie van de AFM is dat het van groot belang is teleurstellingen te voorkomen. Dit kan door deelnemers goed te informeren over de belangrijkste productkenmerken en risico's. Een goed inzicht in de eigenschappen van een beschikbare premieregeling helpt werkgevers en werknemers bij het maken van een bewuste keuze en zorgt dat er een reëel verwachtingspatroon is over het te bereiken pensioen. De informatievoorziening moet volgens de AFM daarom verder verbeterd worden in samenspraak met werkgevers, adviseurs en pensioenuitvoerders.

Aanbevelingen

De AFM en het Verbond komen tot de volgende aanbevelingen:

- Werkgevers (en adviseurs) en pensioenuitvoerders moeten werknemers goed informeren over de hoogte van de investering in de pensioenopbouw van medewerkers.
- Pensioenuitvoerders moeten werkgevers goed informeren over de totale kosten van de regeling in verschillende scenario's. Zij kunnen dit eventueel samen met adviseurs doen.
- Pensioenuitvoerders moeten, eventueel samen met werkgevers, werknemers goed informeren over de risico's die voor hen wel én niet verzekerd zijn, zoals partnerpensioen en verschillende typen arbeidsongeschiktheidsdekking.
- Pensioenuitvoerders moeten, eveneens eventueel samen met werkgevers, werknemers goed informeren over de beleggingsrisico's en de waarde en kosten van mogelijke garanties.

Werkgevers en werknemers lopen risico

De AFM vindt dat een pensioenproduct pas nuttig is als het kostenefficiënt, veilig en begrijpelijk is voor zowel werkgevers als werknemers. Bovendien moeten werknemers met informatie van pensioenuitvoerders en werkgevers voldoende overzicht kunnen creëren, inzicht kunnen krijgen en zo nodig actie kunnen ondernemen voor een passend pensioen.

Dit zijn de belangrijkste aanbevelingen aan pensioenuitvoerders:

Kostenefficiëntie

- Pensioenuitvoerders moeten duidelijk maken welke kosten een werkgever precies betaalt bovenop de premie die hij inlegt voor zijn werknemers.

Verzekeraars bieden in de praktijk, vooruitlopend op wetgeving (ingangsdatum 1 januari 2015), al zogenaamde netto premiestaffels aan. Dit betekent dat de kosten niet uit de pensioenpremie worden voldaan, maar apart in rekening worden gebracht bij de werkgever. Hierdoor ontstaat een zuiverder beeld van de kosten en wordt de pensioenopbouw niet door kosten geremd.

Daarnaast bieden de meeste verzekeraars, naast maatwerkregelingen, ook gestandaardiseerde regelingen aan. Daardoor worden schaalvoordelen gecreëerd en kosten gedrukt.

Veiligheid

- De AFM vindt een pensioenproduct veilig als het standaard zorgt voor inkomen bij pensionering, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Producten zijn in de visie van de AFM veilig als de uitkomsten in alle scenario's uit te leggen en acceptabel zijn. De keuze voor het soort pensioenregeling is echter de verantwoordelijkheid van werkgever en werknemer. Als zij ervoor kiezen om beperkingen aan te brengen, dan is het cruciaal dat zij de consequenties van die beperkingen in bijvoorbeeld nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidsregelingen goed begrijpen, en werknemers in staat worden gesteld eigen aanvullende voorzieningen te treffen.
- Alle betaalde premie moet op ieder moment (na aftrek van mogelijke kosten en/of risicopremies) goed worden belegd, zodat het gedurende de looptijd én bij pensioeningang zo veilig mogelijk is voor de hoogte van het pensioen (het *lifecycle*-principe). Werknemers kiezen in de meeste gevallen voor de *default*. Zij dienen zich echter wel bewust te zijn van de mogelijke risico's die aan deze keuze verbonden zijn.

Risico: weinig premie = weinig pensioen

Als er weinig premie wordt ingelegd, wordt er weinig belegd en zal er een laag pensioen worden gehaald. Dat klinkt logisch, maar kan een tegenvallend pensioen opleveren als je niet weet dat er weinig premie wordt ingelegd.

- Werkgevers en werknemers moeten zich dus bewust zijn van wat zij afspreken over pensioen. Als het niet anders kan en er bijvoorbeeld eigenlijk te weinig premie wordt ingelegd, moeten

werkgevers en/of adviseurs en pensioenuitvoerders de werknemers waarschuwen voor een mogelijk, in de ogen van een deelnemer, ontoereikend pensioen.

Bij beschikbare premieregelingen wordt de hoogte van de in te leggen premie gebaseerd op zogenaamde *premiestaffels*. De maximale hoogte van zo'n premiestaffel is voorgeschreven door de Belastingdienst, en is zo ontworpen dat met alle betaalde premie in ongeveer 40 jaar ongeveer 70% van het gemiddelde salaris aan pensioen kan worden behaald. Als er een lagere premie dan in de premiestaffel van de Belastingdienst wordt afgesproken door de werkgever, adviseur en pensioenuitvoerder, dan is een *pensioen* van 70% van het gemiddelde salaris op de einddatum niet haalbaar.

- Een pensioenregeling met een vrijwillig partnerpensioen heeft grote nadelen. In deze gevallen wordt de risicopremie namelijk afgeschreven van het kapitaal van de deelnemer. Bij gebruik van een onvolledige premiestaffel kan dit onevenredig zwaar drukken op de opbouw van ouderdomspensioen.

De AFM en het Verbond signaleren dat de bestaande regelgeving rondom premiestaffels niet goed aansluit bij de economische omstandigheden. Dit levert extra risico op voor de pensioenopbouw. In de premiestaffels wordt rekening gehouden met een rente van 4%. Onder voorwaarden mag ook een premiestaffel gebruikt worden die uitgaat van een rente van 3%. Gegeven de actuele situatie is het aan te bevelen dat gebruik van de premiestaffel van 3% zonder aanvullende voorwaarden wordt toegestaan.

Begrijpelijkheid

- Alle informatie die een pensioenuitvoerder geeft moet duidelijk, juist en volledig zijn.
- Pensioenuitvoerders en/of adviseurs moeten zowel werkgevers als werknemers expliciet wijzen op de risico's die zij lopen.

Begrijpelijkheid: is het product niet onnodig ingewikkeld en kan de klant de *kwaliteit en passendheid* ervan goed beoordelen? Voor begrijpelijkheid zijn zowel de kenmerken van het product als de manier waarop die kenmerken worden uitgelegd, belangrijk.

- Pensioenuitvoerders moeten ervoor zorgen dat producten en voorwaarden niet te ingewikkeld zijn, zodat het vooruitzicht en de risico's altijd duidelijk zijn.

Een *werkgever* en/of adviseur moet goed weten welk product hij afsluit en wat hij daarbij precies met de pensioenuitvoerders afsprekt: alle voorwaarden en alle te betalen kosten moeten duidelijk zijn. Een adviseur en/of pensioenuitvoerder moet uitleggen dat de kosten kunnen stijgen als de situatie van zijn werknemers verandert (bijvoorbeeld als zij ouder worden of gaan trouwen).

Snapt u iets niet of denkt u informatie te missen? Zorg dat u alles helder heeft voordat u het contract afsluit!

Een *werknemer* moet beseffen dat de hoogte van zijn uiteindelijke pensioen afhankelijk is van de premie die wordt ingelegd en van de beleggingsresultaten. Ook moet duidelijk zijn wat de gevolgen zijn van langer leven en van veranderingen in de rentestand.

Snapt u iets niet? Geef dat aan bij uw werkgever of pensioenuitvoerder en zorg dat het u wordt uitgelegd!

Wat kunt u er aan doen?

Werkgevers

Zorg ervoor dat u *alle* kosten in kunt zien, zodat u niet voor verrassingen komt te staan.

Werknemers

Laat u goed informeren over alle kosten die gemoeid zijn met de uitvoering van uw pensioenregeling. Kijk ook goed wat het effect van garanties is op uw uiteindelijk te behalen pensioen. Het kiezen van zekerheid kan van waarde zijn, maar kost meestal extra geld. Laat u dus goed informeren over de voor- en nadelen van garanties, versus het lopen van beleggingsrisico.